

Pravosodje.

a) Pomen mnenja zvedencev za tolmačenje izrazov, rabljenih pri sklepanji pogodbe.

Valentin J. prodal je Antonu M. mesca februarja 1885. l. smreke iz svojega gozda v R. ter trdi, da sta se zmenila tako, da mora kupec vse smreke, razun nekaterih debelejših, ki so za pilo, obtesati v gozdu, da sme izvažati le trame ter da ostanejo vsi odpadki, kot: lubje, veje, vrhi, trske itd. last prodajalčeva. Tožnik Valentin J. trdi, da je Anton M. vso drevje že v gozdu obelil ter vso lubje, katero bi moralo po pogodbi ostati prodajaleu, prodal, zarad tega zahteva Valentin J. zraven drugih prekršajev sklenjene pogodbe tudi zavoljo tega odškodnino od Antona M. za prodano lubje.

Prvi sodnik pripoznal je odškodnino, katere visokost je odvisno storil od cenilne prisege.

Razlogi:

. . . . tožnikove priče so sicer potrdile ter je s tem dokazano, da je smel toženec glasom pogodbe, izvzemši nekatera debelejša drevesa izvažati le trame, da je moral toraj smreke v gozdu obtesati in da so imeli ostati odpadki prodajaleu. Kaj pa vse spada med odpadke, ali tudi lubje, ter da-li se je pri sklepanji kupne pogodbe o lubji posebej govorilo, o tem priče ničesar ne vedo.

Tožnik ponuja dokaz z zvedenci za to, da je, če se pogodba tako sklene, da ostanejo odpadki prodajaleu, prištevati tudi lubje odpadkom, če se ni nič posebnega določilo o lubji. Zvedenci so to potrdili, rekoč, da je prištevati tudi lubje odpadkom, če se je v obče le določilo, naj ostanejo odpadki prodajaleu ter se o lubji ni nič posebnega določilo.

Tožnik je toraj opravičen, terjati odškodnino za vso vrednost odtegnjenega mu lubja tistih smrek, katere je toženec v gozdu obelil in obtesal. Tožnik trdi, da je toženec lubje za 45 gld. prodal, čemu toženec vgovarja, ter tirja to svoto. V dokaz te okolnosti ponujena glavna prisega ni odločilna, kajti tožnik imel bi tudi v slučajih, da toženec lubja sploh ni, ali ni za tako ceno prodal, pravico, terjati vso vrednost lubja kot odškodnino. Odločilna je le cenilna prisega, katere se mora v tem slučajih dopustiti po § 217. o. s. r., ter tožniku prisoditi svota, katero potrdi s cenilno prisego.

Vsled apelacije toženčeve je nadsodišče graško preinačilo sodbo prvega sodnika, (sodba z dne 16. februarja 1887, št. 589) ter tožbeno zahtevo popolnoma zavrnilo iz teh

r az l o g o v.

Tožbena zahteva, katerej je vgodil prvi sodnik, se opira na pogodbo, sklenjeno med strankama o odpadkih prodanih dreves.

Priče soglasno potrde, da pri sklepanji pogodbe med strankama izrečno ni bil govor o lubji, ampak da si je pridržal tožnik v obče le to, kar izpod sekire pade, ali kakor pravi priča Jakob G. „kar se odseka in v drva sliši“, priča Janez J. „veje in trske“, priča Jakob M. „kar odpade, veje in trske“, priča Andrej J. „kar odpade“, konečno priča Ferdinand J. „kar spod sekire pade“.

Tožnik trdi, opiraje na to svojo tožbeno zahtevo, da je toženec prodal lubje posekanih dreves. Znano je, da je le tisto smrečje lubje trgovska roba, katero se dobi, če se smreke olupijo preden se otešejo, tisti kosovi lubja pa, kateri pri obtesovanji kot trske odpadejo nimajo kot lubje nobene vrednosti. Iz lastnih trditev tožnikovih shaja toraj, da lubje, o katerem pravi, da je njegovo, ni padlo izpod sekire, da ga ni prištevati niti „odpadlemu“ niti „odsekanemu“, da toraj tudi ne spada med tisto, kar si je pridržal glasom že napominane pogodbe tožnik od prodanih smrek. Tega sklepa tudi mnenje zvedencev ne more ovreči, ker tolmāčenje izrazov, rabljenih pri sklepanji pogodbe, pristojna le sodniku, ki se mora pri tem ravnati po propisih §§ 914. in 915. o. d. z., ne pa zvedencem, razun če gre za izraz, ki je terminus technicus kake znanosti, umetnosti ali obrtnosti. Za tak izraz pa ni moč smatrati izraza „odpadki“ pri lesni trgovini. Mnenje zvedencev izraža toraj le osobno njihovo mnenje o pomenu izraza, katerega ste rabili stranki sklepaše pogodbo, to osobno mnenje pa za sodnika ni nobenega pomena.

Tožnik toraj ne more od toženca za lubje terjati odškodnine in zaradi tega morala se je tožbena zahteva, v kolikor na to meri, zavriniti in vgoditi apelaciji toženčevi.

Revizijo tožnikovo zavrnilo je najvišje sodišče s sodbo z dne 18. maja 1887, št. 5077 in potrdilo sodbo nadsodišča.

R az l o g i.

Glasom pogodbe, sklenjene med strankama, s katero je tožnik prodal tožencu smreke iz svojega gozda v R., je smel toženec po po-

vedbah tožnikovih iz gozda spravljati le obtesan les t. j. trame — izvzemši nekatera debeleja drevesa za pilo — odpadki pa, kot lubje, veje, trske, morali bi ostati tožniku. Toženec pravi, da o lubji ni bilo govora. Če se pri sklepanji pogodbe ni povedalo, kaj spada med odpadke, če se lubje sploh ni omenjalo, potem ga tudi po smislu besed ni moč prištevati onemu, kar je moral toženec pustiti v gozdu, t. j. odpadkom.

Iz izpovedb prič je razviditi, da se pri sklepanji pogodbe niti lubje ni izrečno omenjalo, niti ni rabila beseda, ki bi dokazala voljo pogodnikov, izključiti lubje iz kupne pogodbe.

Po mnenji zvedencev je sicer prištevati odpadkom tudi lubje.

Na to mnenje pa se ni treba ozirati, ker v predležem slučaju ne treba določevati takih djanskih okoliščin, za katera je treba posebnega strokovnega znanja, ker ni treba ocenjevati tehničkega prašanja, ampak treba je le razlagati določila pogodbe in pri tem se je ravnati po zakonitih pravilih razlaganja. Za to pa je odločilen v prvi vrsti pomen besed in razlaganje, katero s tem ni v soglasji, dopustno je le takrat, če je osnovan razlog za to, česar pa tukaj ni. V očigled vsemu temu je sodba nadsodišča vtemeljena.

b) O tožbah zaradi vrnitve poplačane menice razpravljati je v rednem postopku.

Vsled prošnje J. L—a izdalo je deželno sodišče v Ljubljani meniški plačilni nalog proti A. M., ki je za tem poslal J. L—u po pošti vso svoto, priložil dvoje mark ter prosil naj se mu vrne menica. J. L. tega storil ni. A. M. zahteva toraj v tožbi, naperjeni proti J. L—u izročitev menice ter prosi naj se za razpravo odredi dan. Deželno sodišče ljubljansko uvedlo je o tožbi redni pismeni postopek ter jo vročilo tožencu na odgovor v 30 dneh.

Zoper ta odlok oglasil je tožnik rekuza.

Nadsodišče v Gradcu je z odločbo z dne 18. januarja 1888 št. 748 — uvaževaje, da tožba zahteva izročitev neke menice zaradi poplačanega dotičnega meničnega dolga in pobotanje menice, da ta tožba ni primerna za postopek po meničnem pravu v smislu naredbe pravosodnega ministerstva z dne 25. januarja 1850, št. 52. d. z., da se sme ta postopek po §§. 1. in 3. ravno tam uporabljati le na tožbe zaradi terjatev iz menic, kakor se to razvidi tudi iz določil §§. 5. in 9.

napominane naredbe pravosodnega ministerstva, po kateri se mora na menično tožbo takoj izdati menični plačilni nalog, dan v obravnavo po meničnem pravu pa razpisati samó tedaj, če tožnik sam prosi edino le za vpeljavo menično-pravnega postopka ali če se ne more izdati plačilni nalog zaradi kakove pomankljivosti pri priloženih dokazilih; z oziroma to, da se splošno-pravni značaj tožbene zahteve — izročitev zavezne listine zaradi poplačanja in pobotanje — vsled tega še ne spremení v menično-pravni, ker je zahtevana obvezna listina menica, in ker obsega tudi menični red v čl. 39. slično določilo kot § 1428. o. d. z. — zavrglo rekurz A. M—a in odlok c. kr. deželnega sodišča z dne 17. decembra 1887 št. 9515 potrdilo.

Izredni revizijski rekurz A. M—a zavrnilo je najviše sodišče (dne 13. marca 1888, št. 3066), ker se ne more najti v izpodbijanih razsodilih prve in druge instance povod, ki bi opravičeval sklicevanje na dvorni dekret z dne 15. februarja 1833. št. 2593 z. p. z. Te rešitvi ste marveč zakonu popolnoma primerni. Iz naredbe z dne 25. januarja 1850, št. 52. d. z. se namreč nedvojno razvidi, da se more zmatrati za menično-pravno zahtevo le tista, ki izvira iz meničnega pisma, kar pa se nikakor ne more trditi o zahtevi rekurentove tožbe, naj se mu izroči pobotana v tožbi navedena menica.

c) *Exceptio rei in iudicium deductae.*

Jože D. tožil je Antonijo P. na plačilo posojene svote 200 gld. Toženka zahtevala je, naj tožnik položi aktorno kavicijo ali pa stori v § 406. o. s. r. omenjeno prisego. Sodišče je tej zahtevi ugodilo, tožnik Jože D. pa niti kavicije ni položil niti prisega ni storil, ampak odstopil je svojo terjatev z odstopnim pismom z dne 25. aprila 1887 Lorencu Z., kateri je, vpiraje se na to odstopno pismo, proti Antoniji P. vložil novo tožbo. Toženka vpirala je svoj odgovor v zmislu § 40. o. s. r. na *exceptio litis pendentis*.

Okrajno sodišče je tožbo zarad nepristojnosti zavrnilo iz sledečih na kratko posnetih

razlogov:

Tožnik poziva toženko na podlagi dolžnega pisma z dne 1. novembra 1860 v zvezi s cesijo z dne 25. aprila 1887 na plačilo posojila 200 gld. Toženka vgovarja, da zarad tega posojila pravda že teče, kajti s tožbo de praes. 23. januarja 1886, št. 1516 tožil jo

je pri tem sodišči za ta dolg že cedent Jože D., in ta pravda še ni končana, ker še ni izdana sodba in tožnik Jože D. tudi tožbe vstavil ni.

Tožnikov odgovor na to, da je Jože D. s tem, da kavecije za troške ni položil ter tudi dotične prisege ni storil, pač pa plačal troške incidentne pravde, od tožbe odpadel, je sam ob sebi ničeven ter ga z ozirom na zakonita določila o aktornej kaveciji in o incidencijah sploh ni treba še posebno ometavati. Navedeni vgovor toženke vtemelji po § 40. o. s. r. oziroma po §§ 26. in 7. s. p. nepristojnost sodišča o tej tožbi, ker je iztoženi dolg že predmet drugi pravdi.

Apelacijo tožnikovo je nadsodišče graško s sodbo z dne 30. novembra 1887, št. 12034 zavrnilo ter potrdilo sodbo prvega sodnika, popravlja je jo v tem, da se ima glasiti: „tožba de praes. 10. maja 1887, št. 11977 na plačilo posojila 200 gld. se zavrne, ker pravda o isti stvari še teče“.

Razlogi.

Vgovor toženke, da je cedent Jože D. zarad iste reči že tožil in pravda še teče, je vtemeljen, ker je zarad cedirane terjatve smatrati cesijonarja za isto osebo, kot je cedent in ker se zarad tega, da cedent aktorne kavecije ni položil, ne more reči, da je odstopil od tožbe, marveč je posledica tega, da se ni položila kavecija le to, da toženki ni treba odgovarjati, da-si pravda do nadaljevanja ali odstopa od tožbe še teče.

Res je sicer, da ta vgovor ni vgovor nepristojnosti, ker § 40. o. s. r. zahteva, da teče pravda pri kakem drugem sodniku, ampak je *exceptio rei in iudicium deductae*, katera ni izključena, ker teče stvar pri istem sodniku. Kajti če ima § 40. o. s. r. v mislih le slučaj, da ista pravda teče pri kakem drugem sodišči, se iz tega ne more sklepati, da je zarad tega dopustno, zarad iste prepirne zadeve vpomagati zapored več tožb, ne da bi bila pravda zarad prve tožbe že končana, ker že določila § 49. o. s. r. in dv. dekr. z dne 15. januarja 1787, št. 621 z. p. z. prepovedujejo, od slabo podkrepljene tožbe v ta namen odstopiti, da se naknadno vporabijo opuščeni podkrepi in bi se temu propisu lahko izognilo, ko bi bilo dopuščeno obravnavati o novi tožbi vspored s prejšnjo in s tem v isti zadevi dobiti več sodb.

Tožbo je toraj zavrnilo, ker v isti zadevi že teče pravda. Če je tudi sodba prvega sodnika izrekla to z izrazom, da se tožba zavrne zarad nepristojnosti, to vendar ne nasprotuje potrditvi s popravkom, ker je iz razlogov prvega sodnika razvidno, da je zavrnil tožbo zarad že tekoče pravde in gre tedaj le za formalni popravek.

Najviše sodišče potrdilo je s sodbo z dne 8. februarja 1888, št. 1509, sodbo nadsodišča.

d) Zvršilo na posestne in užitne pravice.

Janezu K. dovolila se je v izterjanje njegove terjatve 7 gld. 65 kr. zvršilna rubežen in cenitev posestnih in vžitnih pravic, katere je imela Marija J. do parcel št. 475, 479 in 480 kat. obč. Podgorica. Uradni sluga, kateremu je bilo naročeno zarubiti te pravice, poročal je sodišču, da je zvršenki dostavil odlok in te parcele zarubljenim izrekel, cenile so se posestne in vžitne pravice ter tudi pri zvršilni dražbi prodale.

Vsled rekurza zvršenke je nadsodišče graško z odločbo z dne 9. novembra 1887, št. 11887 zvršilno dražbo, cenitev in rubežen vničilo ter okrajnem sodišču naročilo, naj da te pravice vnovič popisati in ceniti, ker se rubežen in cenitev ni vršila niti v zmislu prošnje zvršiteljeve niti v zmislu sodnega odloka, ker je uradni sluga parcele same zarubljenim izrekel in pravice, katere je imel zarubiti, niti popisal ni; ker tudi cenitev ni primerna, ker se sploh ni konstatovala kakovost vžitnih pravic Marije J. do parcel št. 475, 479 in 480 kat. obč. Podgorica, ker se ni oziralo na dolžnosti, katere ima menda zvršenka ozirom na te parcele. Zajedno se je naložilo zvršitelju, povrniti zvršenki troške rekurza.

Zoper to odločbo oglasil je zvršitelj revizijski rekurz in scer in merito, posebno pa glede izreka o troških, češ, to ni njegova krivda, da sodna izposlanca svoje naloge nista pravilno zvršila.

Najviše sodišče je z odločbo z dne 21. februarja 1888., št. 2100 revizijski rekurz zavrnilo ter potrdilo odločbo nadsodišča, to uvaževaje, da iz zapisnikov sestavljenih v tem zvršilu ni razviditi naslova, na katerega se vpirajo posestne in vžitne pravice Marije J. do parcel št. 475, 479 in 480 kat. obč. Podgorica, toraj predmet, na katerega meri zvršilo, ni dovolj popisano in označeno, nadalje, ker so se glasom dotičnih zapisnikov parcele same rubile in cenile in uvaževaje, da je provzročil zvršitelj, ker je vkljub pomanjkljivo izvedenim zvršilnim činom 1. in 2. stopinje prosil za dražbo teh pravic troške, katere je imela Marija J. s svojim rekurzom.